

TAMMISAARI Gammelbacka

Varhaismetallikautisen löytöpaikan koekaivaus

MUSEOVIRASTO
Arkeologian osasto, koekaivausryhmä II
Simo Vanhatalo 2004

KAIVAUSKERTOMUS

Kohteen nimi: Tammisaari Gammelbacka
 Muinaisjäännöslaji: varhaismetallikautinen löytöpaikka
 Muinaisjäännösrekisterinumero: 1000 00 2224
 Inventointinumero:

Lääni: Etelä-Suomen lääni
 Kunta, kunnanumero: Tammisaari, 835
 Kylä, kylänumero: Köpböle, 465
 Tilat, rek.not: Ängstorpet, 1:70
 Kiinteistötunnus: 835-465-0001-0070
 Maanomistaja: Karl-Erik Lundberg
 Katuosoite: Melkonkatu 19 A 21
 Postinumero, -toimipaikka: 00210 Helsinki
 Muinaisjäännöksen lähin osoite: Norrbyvägen 9

Gt-kartta: 2
 Peruskartta: 2014 04 Dragsvik
 Yhtenäiskoordinaatit: P: 6657945
 I: 3310682
 Z: 15 m mpy

Peruskoordinaatit: X: 6653155
 Y: 2478087
 Z: 15 m mpy

Paikannusmenetelmä: DGPS-satelliittipaikannin Leica GS50, tarkkuus $\leq \pm 1\text{ m}$

Rahoittaja: Museovirasto, koekaivausryhmä II
 Tutkimusaika: 26.5.2004
 Tutkimustapa: koekaivaus, koekuopat
 Tutkimusala / kaivausala: 1000 m² / 6 m²
 Kaivauksenjohtaja: Simo Vanhatalo, HuK
 Piirtäjä: Hanna Pyy, HuK
 Tutkimusavustaja: –
 Kaivajat: 1, koekaivausryhmän palkkaama Jan-Erik Nyman

Kaivauslöydöt: – (ks. aikaisemmat löydöt)
 Valokuvat: –
 Diat: –
 Gt-karttaote: GT 2, pain. 2000, s. 4
 Peruskarttaote: PK 2014 04 Dragsvik, pain. 1982/1990, s. 5
 Kartat: Yleiskartta 1:500, A4, s. 6
 Tasokartat: –
 C14-ajoitukset: –
 Liitteet: –

Aikaisemmat kaivaukset: –
 inventoinnit: –
 tarkastukset: Kaarlo Katiskoski, Dan Lindholm ja Peter Sjöstrand 2004
 muut: –
 muut tiedot: –
 löydöt: KM 35470:1-11, saviastian paloja, palanutta luuta ja kvartsi-iskoksia. Maanomistaja Karl-Erik Lundbergin löytämät löydöt alanumeroilla :1-8 ja arkeologian harrastaja Göran Baarmanin koekaivauksille toimittamat löydöt :9-11. Diar. 11.11.2005.

Lähistön muinaisjäännökset:

TUTKIMUSPERUSTE

Kesäasunnon saunaosan laajennuksen perustustöiden yhteydessä maanomistaja Karl-Erik Lundberg oli löytetty muutamia saviastian paloja (ns. Morby-keramiikkaa), kvartsi-iskoksia, palanutta luuta, palanutta savea, 1800–1900-luvun tiiltä, keramiikkaa, fajanssia ja ikkunalasia. Kohde tutkittiin suunniteltujen jätevesikaivojen ja -imeytysalueen rakentamisen takia. Kun alkuperäisen kesän 2004 kaivausaikataulun mukainen kohde (Salo Falkki) osoittautui löydöttömäksi, voitiin ottaa tämä kohde ottaa ohjelmaan.

KOHTEEN SIJAINTI JA KUVAUS

Gammelbackan varhaismetallikautinen löytöpaikka sijaitsee noin 8 km itään Tammisaaren kirkosta, Köpbölen ja Norrbyvägen-teiden risteyksen eteläpuolella, peltoalueen luoteisosassa. Kivikauden lopulla ja varhaismetallikaudella paikka on ollut merenlahden ja salmen rannalla. Nykyisin pieni puro virtaa salmen kohdalla. Lähin merenlahti on vain 3 kilometrin päässä.

KAIVAUSMENETELMÄT

Tutkittavalle jätevesisäiliöiden ja niiden putkistojen linjalle kaivettiin 7 koekuoppaa (ks. yleiskartta). Niiden syvyydet vaihtelivat 30–55 cm. Kaivausvälineinä käytettiin lapioita peltomullan poistossa ja kaivauslastoja hiekkakerroksia kaivettaessa. Lisäksi lähistön kaikki mahdolliset avoimet maanpinnat tarkastettiin. Kaivausten lopussa kaikki koekuopat peitettiin ja turpeet laitettiin huolellisesti takaisin. Koekuoppien ja päärakennuksen paikat mitattiin DGPS-satelliittipaikantimen (tarkkuus $< \pm 1$ m) avulla. Paikannuspisteet liitettiin yleiskartan pohjana käytettyyn asemapiirrokseen 1:2000 ja peruskartan suurennokeeseen. Koekuopista ei piirretty tasokarttoja, koska niissä ei ollut mitään esihistorialliseen toimintaan liittyvää. Tutkimusalueelta otettiin vain digikuvia (ei arkistoitu).

KAIVAUSHAVAINNOT

Koekuopissa ei ollut mitään esihistorialliseen aikaan viittaavia löytöjä eikä mitään muinaisesta asumisesta jääneitä maanvärjäytymiä eikä rakenteita. Ilmeisesti aikaisemmin rakennustöiden yhteydessä löytyneet saviastian palat ovat olleet muinaisen asuinpaikan kohdalla loivan rinteän reunamalla. Koekuoppien kohdalla, entisen pellon kohdalla maa oli melko puhdasta, osittain saven sekaista hiekkaa. Maaperä muuttuu soraisemmaksi ja kivikkoisemmaksi alueen länsipuolella olevan mäen rinteillä. Alavammilla kohdilla sen sijaan maaperä on savista.

Aikaisemmin paikalta saatujen saviastian palojen löytöalue on ollut piha-alueita ja aiemmin viljelystä osana laajempaa peltoa, joka nykyään alkaa n. 15 m löytöpaikasta kaakkoon. Viereisessä pellossa myös havaittu vähän palanutta luuta ja mahdollisesti kvartsia (muinaisjäännösrekisterin tietoja).

ENNEN KOEKAIVAUSTA SAADUT LÖYDÖT

Peltoalueella suunnitellun jätevesisäiliöiden, imeytysalueen ja siihen johtavan putkilinjauksen kohdalle tehdyistä koekuopista ei löytynyt mitään esihistorialliseen aikaan viittaavia löytöjä. Rakennuksen saunaosaston perustuksen kohdalta maanomistaja Karl-Erik Lundbergin löytämien ja Göran Baarmanin kaivauksille toimitettujen löytöjen määrä on alla olevassa taulukossa.

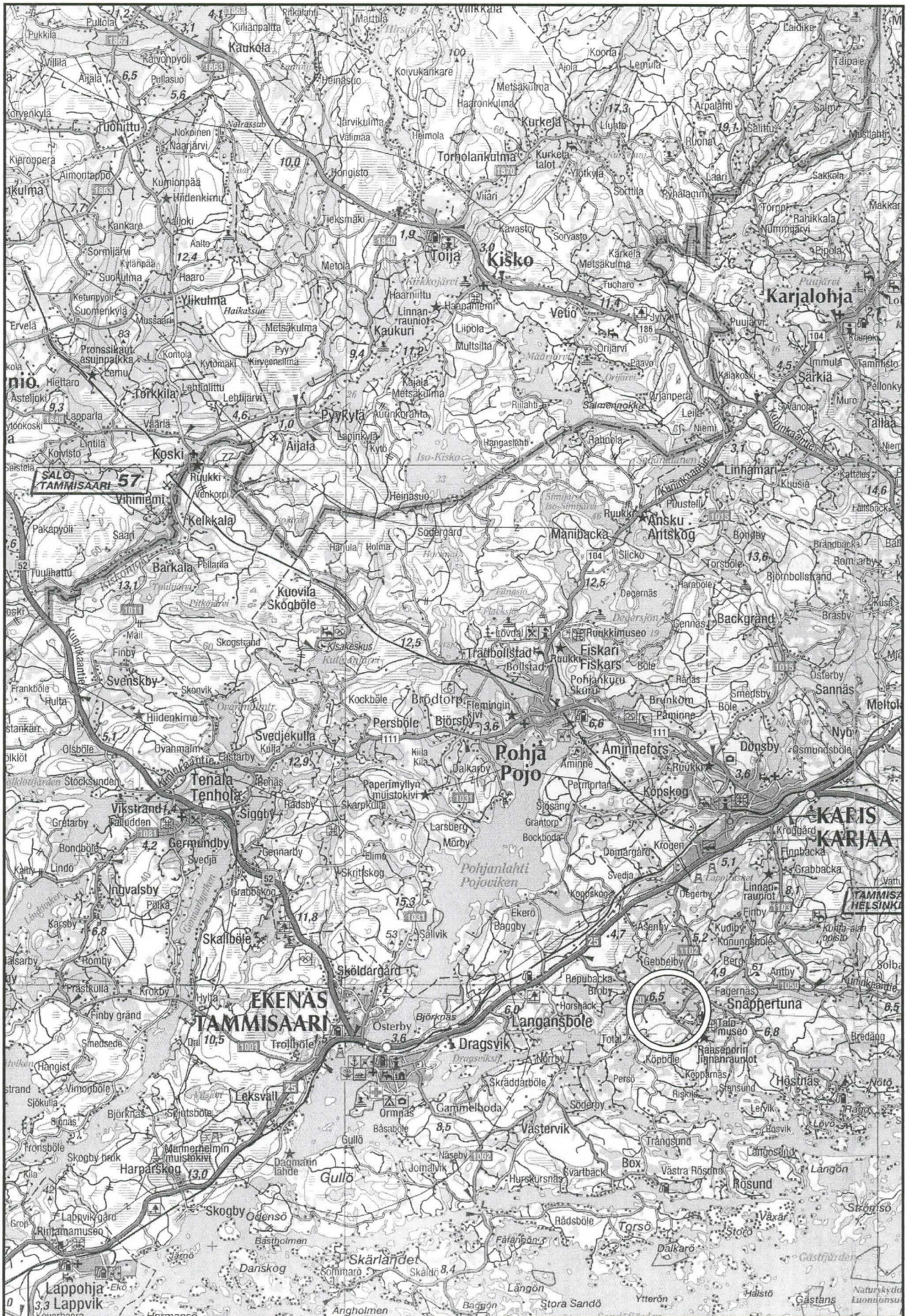
Aikaisemmat löydöt	kpl	paino
Kvartsi-iskoksia	25	43.1
Palanutta luuta	2	0.1
Palanutta savea	8	53.4
Saviastian paloja	24	70.0
Tiilen kappaleita	6	28.4
yhteensä	65	195.0

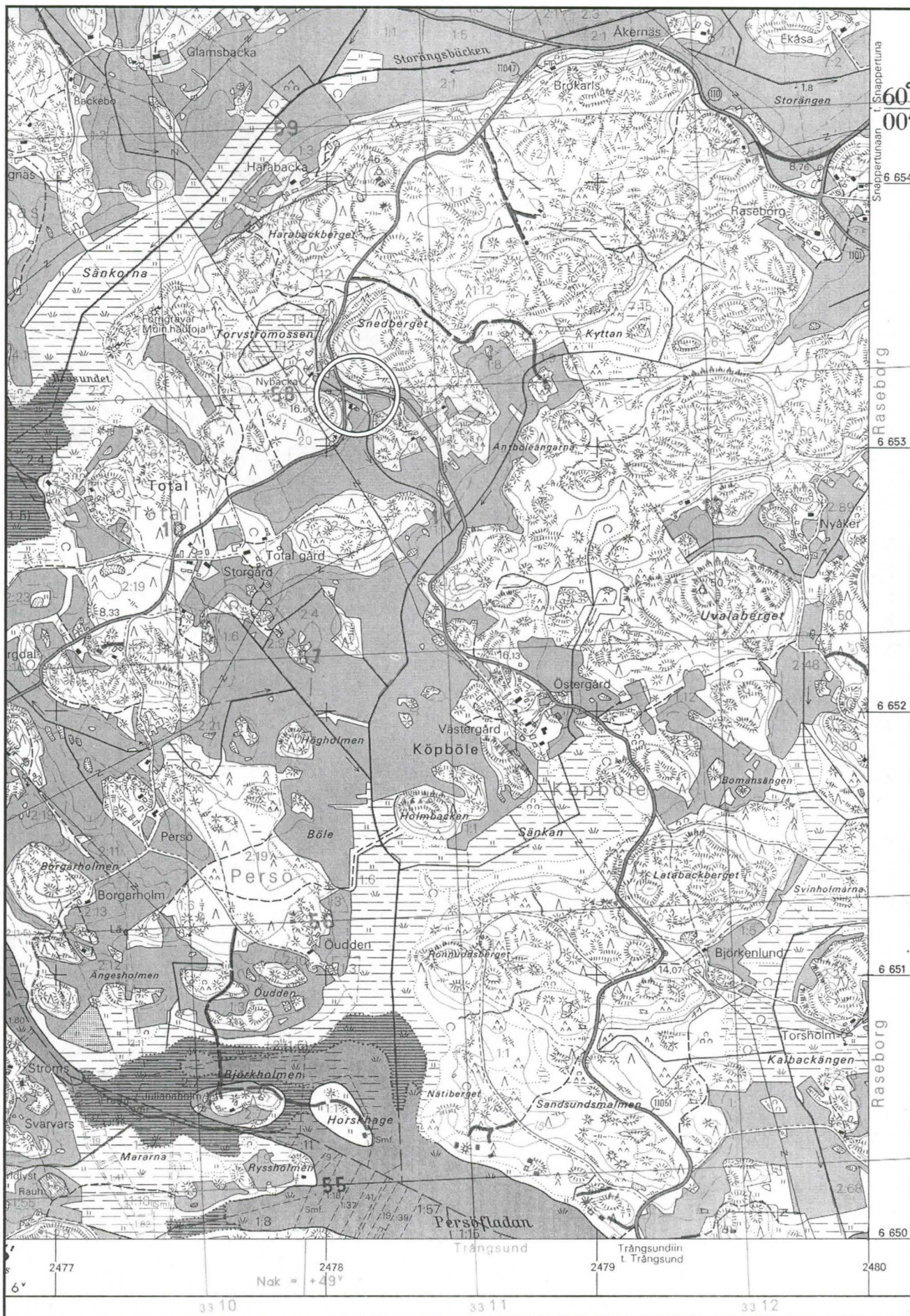
YHTEENVETO

Tutkimusten perusteella voidaan todeta, että suunnitelluilla vesi- ja viemäröintijärjestelmän kohdalla ei ollut merkkejä muinaisjäännöksestä, joten näiden hankkeiden toteuttamiselle ei ole mitään muinaismuistolain edellyttämää estettä. Alueen tulevien rakennushankkeiden varalta tulisi paikalla tarvittaessa tehdä vähintään tarkastuskäynti.

Simo Vanhatalo
Simo Vanhatalo, HuK

Helsinki 2.3.2005

TAMMISAARI

Simo Vanhatalo 2004

yleiskartta 1:500

piirt. Simo Vanhatalo

karttapohjana on käytetty asemapiirrosta 1:500

lisämittaukset on tehty DGPS-paikantimella, tarkkuus $\pm 1\text{m}$

⊗ saviastian palojen löytöpaikka

□□ koekuoppa, koeoja

